

**Socialdepartementet, Enheten för hälsa och
civilsamhälle.**
**remissvar@regeringskansliet.se och med kopia
till s.hc@regeringskansliet.se.**
Diarienummer S2024/00096

Svar på remiss av betänkande Ett samordnat vaccinationsarbete (SOU 2024:2)

Region Dalarna välkomnar utredningen och stödjer flera av utredningens förslag för att åstadkomma ett förbättrat och mer samordnat vaccinationsarbete i Sverige. Region Dalarna har dock synpunkter på utredningens förslag enligt nedan:

- Utredningens förslag gällande förutsättningar och kriterier för nationella vaccinationsprogram

Utredningen bedömer att det som i förarbetena till smittskyddslagen (Prop 2011/12:123) beskrivs som att vaccinationsprogram ska ha "medicinsk effekt på sjukdomsbördan i ett brett samhällsperspektiv" innebär att vaccinationen ska ge ett indirekt skydd även till ovaccinerade, dvs påverkan på smittspridningen. Man skriver vidare att det innebär att vaccination av riskgrupper som främst syftar till att skydda individer från sjukdom, och till mindre del om att hindra spridningen av sjukdomen, sannolikt inte kommer att kunna bli ett nationellt vaccinationsprogram.

Nationella vaccinationsprogram är en av de viktigaste insatserna för god och jämlik hälsa i befolkningen. Region Dalarna ser en stor risk för ojämlikhet om ansvaret för riskgruppsvaccination som inte uppfyller kravet på minskad smittspridning i befolkningen istället läggs på regionerna. Exempel på sjukdomar där vaccination inte bidrar till minskad smittspridning är t ex stelkramp och TBE. Kriterierna för vilka vaccinationer som ska kunna inkluderas i nationella program bör utgå från den samlade sjukdomsbördan och bör definieras så att även riskgruppsvaccination och vaccination mot sjukdomar som inte smittar mellan människor kan inkluderas.

- Utredningens förslag gällande det nationella vaccinationsregistret

Det finns ett tydligt behov av förbättrade möjligheter till övervakning och uppföljning av givna vaccinationer. Region Dalarna anser att ett utökat vaccinationsregister, som omfattar såväl nationella som regionala program samt pandemivaccinationer innebär stora fördelar. Men alla viktiga vaccinationer ingår inte i nationella/regionala program eller

pandemivaccinationer. Ett aktuellt exempel är att pneumokockvaccination vid 65 års ålder enligt Folkhälsomyndighetens rekommendation faller utanför såväl det nationella programmet som Region Dalarnas regionala program. Ett annat exempel är TBE-vaccination som i nuläget rekommenderas i flera regioner men som endast ingår i ett fåtal regionala program. Det skulle vara mycket värdefullt att få en överblick av de TBE-vaccinationer som ges utanför de regionala programmen. Det är dessutom svårt för invånarna att hålla reda på sina egna vaccinationer. Det skulle vara värdefullt för den enskilde invånaren och för sjukvården att kunna hämta information om individers samlade vaccinationer över tid. Det är tidskrävande och i många fall omöjligt att få fram dessa data inför bedömning gällande behov av kompletterande vaccinationer. Det skulle därför vara mer ändamålsenligt med ett vaccinationsregister som kunde omfatta alla givna vaccinationer och där data skulle vara tillgängliga för både invånaren och för hälso- och sjukvården. Med dagens teknik och samtyckesförfarande vara möjligt att göra detta på ett säkert, icke sekretessbrytande sätt.

Det skulle också vara en fördel att retroaktivt kunna lägga in vaccinationer givna i andra länder, för barn från andra länder eller svenska barn som bott i andra länder under hela eller delar av sin uppväxt, i ett nationellt vaccinationsregister.

- Synpunkter gällande kostnadseffektivitet

Region Dalarna anser att ett underlag som utgör grund för värdering av ett vaccins kostnadseffektivitet alltid ska finnas tillgängligt innan ett vaccin som har betydelse för folkhälsan eller hälso- och sjukvården rekommenderas. Den nuvarande ordningen där FHM kan utfärda breda, nationella rekommendationer utan en hälsoekonomisk värdering är inte ändamålsenlig och försvårar ett jämlikt införande och dess totala konsekvens på folkhälsan riskerar att bli negativ på grund av undanträngningseffekter av annan sjukvård. Ansvaret för hälsoekonomisk utvärdering måste därför tydliggöras.

- Synpunkter gällande receptförskrivning, läkemedelsförmånen och avgiftsfrihet

Vaccin skall ges av hälso- och sjukvårdspersonal, och därför inte hanteras via receptförskrivning. Därmed ska inte heller vacciner omfattas av läkemedelsförmånen utan antingen erbjudas som en del i en rekommendation där det finns ett regionalt beslut om avgift/avgiftsfrihet eller i form av nationella vaccinationsprogram. I övriga fall bör individen själv eller dess arbetsgivare finansiera vaccinationen.

- Synpunkt gällande samordning av kommunal och regional hälso- och sjukvård vid utförande av nationella och regionala vaccinationsprogram

En erfarenhet från covid-19-pandemin var att det varierade stort i genomförandet av vaccinationer i särskilda boenden och för personer i ordinärt boende med kommunala omsorgsinsatser. När det gäller personer i särskilda boenden, såväl LSS-boenden som särskilda boenden för äldre (SÄBO) har kommunen ansvar för hälso- och sjukvård upp till sjuksköterskenivå. Det skulle sannolikt innebära vinster gällande såväl täckningsgrad som effektivitet i genomförandet, att tydligare reglera ansvaret för vaccinationer i ordinärt boende och särskilda boenden.

Ansvarsfördelningen kunde förslagsvis tydliggöras minst med att den kommunala hälso- och sjukvården ansvarar för utförande av vaccinering i särskilda boenden och ordinärt boende med läkarstöd från regionen, d v s så som hälso- och sjukvårdsansvaret är fördelat mellan huvudmännen. Det är då viktigt att också säkra reglering av ekonomisk ersättning för utförandet av vaccineringen.

Region Dalarna stödjer utredningens förslag gällande elevhälsans uppdrag och ansvar för vaccinationer i förskoleklass. Vidare skulle det vid en eventuell kommande pandemivaccination innebära stora fördelar med ett tydligt ansvar för elevhälsan att vaccinera de barn som omfattas av elevhälsan.

Svar på remiss av betänkande Ett samordnat vaccinationsarbete (SOU 2024:2)

Förslag till beslut

- Svar på remiss av betänkande Ett samordnat vaccinationsarbete (SOU 2024:2) godkänns

Sammanfattning

Regeringen beslutade juli 2022 om direktiven En mer ändamålsenlig och effektiv ordning för de nationella vaccinationsprogrammen och det nationella vaccinationsregistret (dir. 2022:109). Utredningen har haft i uppdrag att göra en översyn av och lämna förslag om regleringen av de nationella vaccinationsprogrammen och det nationella vaccinationsregistret.

Region Dalarna välkomnar utredningen och stödjer flera av utredningens förslag för att åstadkomma ett förbättrat och mer samordnat vaccinationsarbete i Sverige. Region Dalarna lämnar synpunkter enligt remissvar.

I ärendet redovisas följande dokument:

- Tjänsteutlåtande
- SOU 2024:2, Del 1 - Ett samordnat vaccinationsarbete, för effektivare hantering av kommande vacciner
- SOU 2024:2, Del 2 - Ett samordnat vaccinationsarbete, för effektivare hantering av kommande vacciner
- Remissvar 2024-02-19

Beskrivning av ärendet och skälen för förslaget

Regeringen beslutade juli 2022 om direktiven En mer ändamålsenlig och effektiv ordning för de nationella vaccinationsprogrammen och det nationella vaccinationsregistret (dir. 2022:109). Utredningen har haft i uppdrag att göra en översyn av och lämna förslag om regleringen av de nationella vaccinationsprogrammen och det nationella vaccinationsregistret.

Syftet med utredningen är att säkerställa att de nationella vaccinationsprogrammen och det nationella vaccinationsregistret är ändamålsenliga och effektiva, med beaktande av erfarenheterna från covid-19-pandemin.

Uppdraget har bland annat omfattat:

- Att se över regleringen om nationella vaccinationsprogram i smittskyddslagen (2004:168).
- Att se över om rapporteringsskyldigheten till det nationella vaccinationsregistret ska utökas till fler uppgifter och ytterligare vaccinationer.

2024-02-19

HSN 2024/1817

- Att göra en översyn av hur den ekonomiska regleringen för de nationella vaccinationsprogrammen fungerat med syfte att pröva förutsättningar för att utveckla nuvarande ordning.
- Att utreda och lämna förslag kring ansvaret för att vaccinera barn som går i förskoleklass.
- Att vid behov lämna nödvändiga författningsförslag.

Utredningen föreslår inga större förändringar i regleringen av nationella vaccinationsprogram utan huvudsakligen förenklingar och förtydliganden så att bärande principer klarare framgår. Nationella vaccinationsprogram ska även fortsättningsvis ha ett tydligt befolkningsperspektiv och som utgångspunkt effektivt förhindra spridningen av en viss sjukdom i befolkningen.

Utredningens förslag i relation till det nationella vaccinationsregistret kan sammanfattas i att tillämpningsområdet för lagen om register över nationella vaccinationsprogram med mera utökas till att även omfatta regionala vaccinationsprogram, ett tillägg görs i lagen om att rapporteringen ska ske skyndsamt samt att regleringen görs mer flexibel genom att regeringen bemyndigas att närmare bestämma vilka variabler som ska rapporteras till registret.

Region Dalarna välkomnar utredningen och stödjer flera av utredningens förslag för att åstadkomma ett förbättrat och mer samordnat vaccinationsarbete i Sverige. Region Dalarna lämnar synpunkter enligt remissvar.

Finansiering och ekonomiska konsekvenser

Vad gäller det nationella vaccinationsregistret lämnas förslag om att fler uppgifter ska rapporteras till registret samt att även vaccinationer inom ramen för regionala program ska rapporteras. Det kommer innebära en utökad rapporteringsskyldighet för vårdgivare till det nationella vaccinationsregistret vilket berör regioner och huvudman för elevhälsa vilket inkluderar även privata aktörer. Det är utredningens bedömning att denna utökade registrering till största del kan hanteras genom enklare tillägg i redan existerande system som redan i dag möjliggör automatiserad överföring till det nationella vaccinationsregistret från regionernas journalsystem. De uppgifter som registret ska utökas med registreras i dag i patientjournalen och skillnaden består i att fler uppgifter ska överföras från journalen till det nationella vaccinationsregistret.

En utökad rapporteringsskyldighet till det nationella vaccinationsregistret medför nya krav för den regionala hälso- och sjukvården.

Utredningen bedömer att regionerna inte kommer att påverkas av den utökade rapporteringen i någon väsentlig utsträckning, även om det varierar något mellan regionerna. Utredningen ser också en framtida nytta och kostnadsbesparingar för regionerna. Bättre data över antalet vaccinerade ger underlag för riktade insatser. Bättre data kan också bidra till uppföljningen av insatser och säkerställande av att dessa utgör rätt resursprioritering

2024-02-19

HSN 2024/1817

Samverkan med fackliga organisationer

Ej aktuellt vid remissvar.

Skickas till

Socialdepartementet

Smittskyddsläkare
